

VODA PRO ČESKO

KATALOG OPATŘENÍ
PRO ZADRŽOVÁNÍ VODY
A ZVLÁDÁNÍ SUCHA

PRO MĚSTA A OBCE

Téma letošního mimořádného sucha se v posledních dnech stalo jedním z nejvýraznějších a nejcitlivěji vnímaných témat v médiích. Stínová vláda přijala soubor opatření, na jehož přípravě experti pracovali již několik měsíců. **Pro využití v debatách s občany před komunálními volbami i při přípravě komunálních programů předkládáme přehled nejdůležitějších opatření, která lze uplatnit také na úrovni měst a obcí.** Jejich společným cílem je zlepšit péči o krajinu a posílit její odolnost vůči extrémům počasí.

Krajina v zastavěném území i ve volné přírodě zásadně ovlivňuje kvalitu života obyvatel. Péče o její přírodní, kulturní a historické hodnoty je proto důležitým veřejným zájmem a zároveň může přinášet významné společenské i hospodářské přínosy. Tyto hodnoty jsou však stále více ohrožovány suchem, přívalovými dešti, povodněmi, přehříváním měst a dalšími projevy proměny klimatu.

Následuje výběr konkrétních a prakticky využitelných opatření, která mohou komunální politici přizpůsobit potřebám svého území. Společně směřují k odpovědné a dlouhodobé péči o krajinu v intravilánu i extravilánu našich měst a obcí.

1. Motivace pachtýřů a vlastníků k dlouhodobé péči o půdu

Hledat nástroje motivující hospodařící subjekty k dlouhodobým investicím do kvality půdy i v případě, že půdu nevlastní.

2. Obnova mezí

Obnovovat je tam, kde mají význam v krajině hydrologický, protierozní, nebo kulturněhistorický.

3. Zakládání remízků

Především v rozsáhlých zemědělských blocích a na místech ohrožených vodní či větrnou erozí či rychlým odtokem vody splavující půdu.

4. Obnova polních cest s alejemi, stromořadími a keřovými remízky

Využívat je současně pro členění krajiny, zpomalování odtoku vody a ochranu půdy.

5. Výsadba větrolamů a realizace již navržených biokoridorů

Omezovat větrnou erozi, vysušování půdy a negativní účinky extrémních teplot.

6. Travnaté pásy na svazích a zodpovědné střídání plodin

Zpomalovat povrchový odtok, podporovat vsakování a zachycovat erodovanou půdu.

7. Obnova mokřadů

Především v místech přirozeného, nebo historického výskytu a tam, kde je jejich obnova hydrologicky a hospodářsky smysluplná.

8. Budování a obnova tůň

Vytvářet malé vodní prvky přírodě blízkými terénními modelacemi, schopné lokálně zadržovat vodu.

9. Malé retenční nádrže

Zachycovat vodu zejména při intenzivních srážkách a umožňovat její postupné uvolňování nebo využití.

10. Obnova malých rybníků

Tam, kde mají retenční, ekologický, kulturně historický nebo hospodářský význam.

11. Revitalizace drobných vodních toků

Tam, kde je to možné, zpomalovat odtok a obnovovat přirozenější charakter toků.

12. Obnova přirozených niv

Umožňovat vodě využít přirozený prostor rozlivu tam, kde tím nejsou nepřiměřeně ohroženy stavby, majetek nebo zemědělská produkce.

13. Zasakovací prvky v zemědělské krajině

Využívat průlehy, příkopy, zatravněné pásy a další lokální prvky podporující vsakování.

14. Zmapování stávajících odvodňovacích systémů

Vytvořit použitelnou evidenci jejich polohy, stavu, funkčnosti a vlastnických vztahů. Navrhnout jejich případnou obnovu či zrušení.

15. Obnova funkčních závlahových soustav

Provéřit existující infrastrukturu, její stav a možnosti ekonomicky smysluplného obnovení, včetně historických systémů hospodaření s vodou v krajině.

16. Budování nových závlah

Realizovat je tam, kde existuje dlouhodobě udržitelný zdroj vody a ekonomické i vodohospodářské opodstatnění.

17. Moderní úsporné závlahové technologie

Podporovat kapkovou, přesnou, senzorově a datově řízenou závlahu.

18. Akumulace vody pro závlahy v období jejího přebytku

Vytvářet možnosti zachycení vody mimo období sucha pro její pozdější využití.

19. Využívání vyčištěných odpadních vod

Provéřit jejich bezpečné a ekonomicky smysluplné využití zejména pro závlahy a technické účely. Využívat tuto šedou vodu v novostavbách, nebo rekonstruovaných budovách.

20. Podpora zasakování srážkové vody

Tam, kde je to možné a bezpečné, upřednostňovat vsak a sběr vody v uceleném prostoru, před rychlým odvedením vody z lokality.

21. Zadržování dešťové vody ve městech a obcích

Využívat srážkovou vodu co nejbližší místu jejího dopadu.

22. Posuzování vsakování u nové výstavby

U nové zástavby a u velkých zpevněných ploch koncepčně s vegetací řešit, co se stane se srážkovou vodou.

23. Zelené střechy, retenční nádrže a propustné povrchy

Podporovat je tam, kde jsou technicky a ekonomicky účelné.

24. Oddělování dešťové vody od splaškové kanalizace

Omezovat zbytečné odvádění relativně čisté srážkové vody do kanalizačních systémů a podporovat její místní využití.

25. Předem připravené scénáře pro jednotlivé stupně sucha

Zemědělci, obce, podniky i občané by měli předem vědět, jaké kroky mohou při různých stupních sucha následovat.

26. Omezení rychlého odvádění vody z dopravních staveb

Srážkovou vodu podle místních podmínek zadržovat, čistit, vsakovat nebo řízeně vypouštět namísto jejího automatického rychlého odvedení.

27. Využívání dopravních staveb jako součástí hospodaření s vodou

Příkopy, retenční prostory, vegetační pásy a další součásti dopravních staveb navrhovat také s ohledem na vodní režim jako součást celostních staveb v krajině.

28. Koordinace infrastrukturní výstavby a pozemkových úprav v rámci urbanismu, plánování a návrhů staveb krajinářské architektury

Velké infrastrukturní projekty plánovat v souvislosti s budoucím uspořádáním okolní krajiny.

29. Stavby v krajině městské i volné pro udržení vody a lepší klima

Ulice, náměstí, návsi, nábřeží, cesty, parky komponovat s ohledem na funkční a udržitelné náklady spojené s péčí o kvalitní prostor.

30. Vhodná skladba a podoba výsadeb a péče o rostliny ve městě a v obcích

Krajinářští architekti, urbanisté a architekti, by měli dbát v projektech na vhodné druhové složení stromů, keřů, bylin a trav s ohledem na místo i na udržitelnost péče a efektivnost výsadeb pro hospodaření s vodou a ovlivňování mikroklimatu v obcích a ve městech.

31. Drobná vodní díla a vodní prvky ve městech a v obcích (tůně, mokřady, retenční nádrže, fontány, kašny, pítka)

Součástí staveb veřejného prostoru podporovat koncepce zahrnující nakládání se srážkovou i pitnou vodou.